

Ad pkt. ~~4X~~. 46. (Efter kapit.)

115475

"Noe, De spesielt husker fra denne tiden, slik De selv orlevet det?" :

Da jeg i radio 8-9 juni 1945 fik høre det helt fantastisk utrolige, at jeg skulde arresteres, fordi jeg hadde vært medlem av det til da formentlig lovlige parti "Nasjonal Samling" - og noen natter senere ble arrestert av et par civile gutunger og sammen med en mig ukjent tandlæge puttet ned i kjelleren til Reichmannske Bibliotek med skelettet av en gebrakkelig sykebaare uten bund aa ligge paa.. Næste dag sluppet ut av en officer : "Misforstaaelse", sa han. Et par natter etterpaa ny arrestasjon av nye gutunger og og via politist. kjørt til konsentrasjonsleiren Ilebu.

Leilighet, møbler og alt ble staaende og senere "tat vare paa" av de nye myndigheter, som efter 4 aar frigav restene: muggent, mølspist, be-
kom
stjaalet og negtet erstatning, fordi kravet herom/ "for sent" efter de nye, demokratiske bestemmelser. - En kartong med gammelt familiesølv til en verdi av 10 000 kr., indlevert av bekjendte til politiet, forsvandt der for godt, og erstatning negtet, indtil jeg efteraar truet med anmeldelse for tyveri.

Samtidig ble jeg selv "tat varepaa" i 2 1/2 aar paa Ilebu, hvor ukultiverte og uvidende vogtere la an paa aa gjøre os livet surt døgnet rundt - og "funksjønarene" fra øverst til nederst ^(i fredstid) søkte/aa efterape, saa godt "norsk lov" dengang ~~XXXXXX~~ aapnet adgang til det, tyskernes optræden paa samme sted under okkupasjonen. - Det var hverdagens psykopater, som her slapp løs sine innestengte aggressjonslyster paa fangene - som vanlig i den slags leire under krig. - (Idag skal jo slike leire angivelig ikke ~~finnes~~ finnes - endog ikke i Russland, siess det!). - Og stillingene paa Ilebu var i denne "jössingenes" guldalder fortrinlige springbrett til attraaværdige posisjoner i efterkrigetidens Norge.

Ad pkt. 46 (Efter kapitul. - forts.)

Maten paa Ilebu var tildels uspiselig og bevirket ~~lenlige~~ jevnlig diarrhoer, hvorunder fangene ved nattetider maatte søke til latrinene og da ble beskydt av de intelligente fangetaarn-soldater under paa-beropelse av "rømningsforsøk". Hvorhen man under de forhold skulde faldt det rømme, ~~faldt det~~ ikke de nidkjære vagter inn aa tænke paa. - Vi hadde bare fiender paa alle kanter saavel innen- som utenlands - i motsætning til "jøssingene" paa samme sted under krigen, som hadde venner overalt og god anledning til aa rømme/om de kom sig ut endog av landet. De fik ogsaa mat inn i leiren dels lovlig gjennom "Røde Kors" og andre dels ulovlig indsmuglet, hvilket tyskerne - efter deres utsagn til mig - særgjennem fingrene med eller lot sig narre. Og de "gode nordmenn" koser sig efterpaa med muntre historier om, hvorledes tyskerne forundret sig over, at nordmændene spiste sæpepulver (som var sukker i sæpepulverpakninger). Endel av dette er tat med i Martha Steinsviks bok "Pgr.100", den eneste av slike bøker, som de "gode nordmænd" ikke turde beslaglægge, fordi alt der kunde bevises - mens de andre ble stanset og forfatterne - hvøriblandt de virkelig gode nordmænd major Sagen og selveste hjemmefrontmanden major Langeland, ble ut-sat for sjikanøse rettslige aksjoner, fordi man fandt et punkt eller to, som ikke holdt for den tids "granskning".

Oslo 8/2 - 1973 .

Th. Østrem

spøkelse med den personifiserte djævel, Hitler,
i bakgrunden.

Og jeg vedlægger ~~et~~^{Bilag VI} avisklipp av min artikkel : "Naade og rett" i
"Morgenbladet" 18/11- 1953 (nr.269) - og Kai Mathiesen: "La dem bare
^{Bilag VII} ~~samt min: "Spekulasjon ell. dumhet" i "Aftenposten" 13/12-67, morgennr/~~
sitte" i samme nummer /-7 som kanskje kan illustrere lidt av ovenanførte

ændring i den almindelige manns og de implicerte personligheters
indstilling før og i "de ~~senere~~ aar". - Den indstilling ,som disse
artikler røber, træffer man imidlertid forbausende nok fremdeles paa
omend ikke saa krast som i Kai Mathiesens eleverte indlegg i "Morgenbl."

Men ~~den~~ "saa sent" som i 1959 kom en mor til mig med sin 13
aars datter, som altsaa var født efter krigens slut, og sier, at dat-
teren er blandt de flinkeste i sin klasse og avholdt av alle, baade
kamerater og lærere. Men saa en dag kommer det en knutepaa traaden
med lærerinnen, som pludselig sier til hele klassen : " Se, der staar
datteren til en landssviker" (Faren var lastebilsjaafør og hadde vært
et almindelig, harmløst passivt medlem av NS og aldrig gjort en kat
fortræd). Barnet ble efter det frosset ut av kameratene - og maatte
skifte skole for aa faa være ifred. (Kan sligt forekomme paa skolen,
er det mulig, at det ogsaa kan ske paa arbeidsplassene. Denslags epi-
soder kjenner vel vi andre mindre til, end dem det gaar ut over).

En anden pasient, en ældre kvinde, kommer til mig for aa søke
paa et legat. Nederst paa det trykte ansøkningskema med de vanlige
oplysninger om legatets indhold og betingelser etc. var føiet til med
maskinskrift: "nasjonal holdning?". Testator var død længe før krigen.
Og forfalskningen foretat av "gode nordmænd" i lagatstyret.

^{Bilag VIII} Mit inserat : "Utilbørlichkeit i fjernsynet" - i "Morgenbladet"
8/11 - 62 illustrerer den samme ~~XXXXXXXXXXXX~~ kroniske anti-NS indstilling
hos den almindelige mand, som her raser over, at en fhv.NS-mand fik op-
træ i T.V. og vise sin rideskole med vakre hester og fik anerkjenende
kritikk for dette sit nummer.

Den tidligere nævnte artikkel: "Spekulasjon eller dumhet" i
"Aftenposten" 13/12-67 (nr.577) skrev jeg efter aa ha overværet et dis-
kusjonsmøte i "Juridisk Forening", hvor prf.Joh.s Andemes, den danske

Ad pkt. 51)52 - "Kontaktvanskeligheter?"

Personlig har jeg aldrig hat vanskeligheter i omgang med noen, men tvert om overalt og allevegne vært anset som meget omgjengelig og levet i beste forståelse med alle, jeg er kommet i berøring med nær og fjern og hat den omgang, jeg har villet ha - saavel i arbeidslivet (kolleger og andre) som i selskapslivet.

Efter krigen er bildet totalt forandret - takket være den fra London utgaatte ordre om utfrysning av NS-folk - først blandt kolleger, vildledet ogsaa ved de oprindelig svære anklager, som ble slat stort op i pressen (se herom bilag ^{II} vedrørende "Oslo kommunale sykehus i krigens tegn") og ubekjendte med de falske anklagers avvisning av retten (naturligvis ^{ikke} referert i samme presse, hvor de hadde pranget med svære overskrifter allerede ved sakens begyndelse) - dernæst blandt nære og fjernere kjendte .

Legeforeningens eksklusjon har desuten medført, at jeg ikke har kunnet delta i legemøter, kurser etc. (et par eksemplarer av ~~av~~ slike kursusprogram vedlægges) med det kollegiale og kameratslige samvær, som dermed alltid følger og gir saavel medisinsk som "medmenneskelig" utbytte.

At Legeforeningens ulovlige eksklusjon ogsaa har redusert indtægten av min praksis, er en anden og meget betænkelig historie (se herom andetsteds) .

Efterkrigstidens animositet mot NS-medlemmer har nok efterhånden git sig mindre eklatante utslag, men ulmer fortsatt under overflaten og stikker ret som det er hestefoten frem. - Noe tidspunkt for slik "bedring" er det ikke mulig aa angi. - Det maatte da være retts-saken Hans S. Jacobsen - Sverre Løberg for 3-4 aar siden (1967-69), som, sammen med presserabalderet i den anledning, skjøt en bresje i muren rundt den hellige ko "rettsoppgjøret". - Det gaar nu an aa nevne Quislings navn i samvær med folk uten aa vække forstemmende opsigt - men heller ikke mere. For de fleste staar han fremdeles som et slags

3.

Ad pkt. 51-52 - "Kontakvanskeligheter" (forts.)

professor v. Euben og H.retsadv. Albert

Wiesener debatterte "rettsoppgjøret" - og a

Adv. Wiesner i sit angrep paa dette trak det langste straa og høstet uni-
-sont bifald fra studentene mot deres egen lærer prof. Andenes, som i dis-
kusjonen bl.a. postulerte, at "saarene fra dengang nu er grodd".

Møtet ble, merkelig nok kan man si, referert korrekt i "Aftenposten" den
næste dag.

Bil IX Jeg vedlagger ogsaa klipp i fotostatkopi av "Morgenbladet"s
redaksjonelle artikkel "En Hanske" 9/2-1968, hvor "Arbeiderbladet"s for-
følgelse av paa politisk grundlag av et nuværende L.O.-medlem, fordi han
hadde vært medlem av NS, paatales - og slutter sit indlegg med: "Vi fin-
ner det temmelig usmakelig, at man - naar man raaker tom for argumenter
- skriker op om Theodor Hanisch's NS-medlemsskap. Det er trods alt gaat
23 aar siden krigen".

Fra disse temmelig graverende enkelttilfæller kan vi ta et
sprang tid like graverende fagforeningstyrrani paa politisk grundlag, s
som fortsætter idag (28 aar efter kapitulasjonen i 1945) - nemlig "Den
Norske Legeforening"s fastholden av sin eksklusjon av NS-medlemmer, som
ble foretat i frigjøringsgrusen sommeren 1945. - Se herom vedlagte gjen-
nemslag av korrespondanse med "Norges Almenvitenskabelige Forsknings-
raad" i 1966 - 67. Som jeg sier paa slutten av mit brev til raadet av
24/7-1966, kan det benyttes efter ønske. *Bil X*

Legeforeningens forvirrede optræden i 1945 var nok i traad
med den almindelige "folke"-forvirring samt ikke mindst med den fæa sin
stilling og sine pligter som medisinaldirektør i 1940 rømte dr. Evang,
som straks ved sin hjemkomst fra utenlandsopholdet krævet livsvarig
licenstap for alle NS- leger, og ga sin skuffelse og bitterhet over at
Høiesterett ikke vilde følge ham paa denne avsyndige vei luft i tøvete
avisartikler bl.a. i "Arbeiderbladet" for 2/12- 1946.

Ad pkt. 51-52 "Kontaktvanskeligheter?" (forts.)

Animositeten mot NS eksisterer fremdeles.

Den gir sig vel ikke alltid saa drastiske
utslag som foran nevnte, Men i det daglige som i selskapa-livet er det
heller ikke nu comme il faut aa presentere fhv. NS-folk som saadanne
for deøvrige tilstedeværende.

Denne fortsatte animositat skyldes sikkerlig ikke mindst de stadige
drypp i Kringskasting og T.V. med oppripping av overgrep o.lign. i krigs-
tiden, som NS ganske enkelt gis skylden for og da gjerne under be-
tegnelsen "nazister" (et i og for sig galt uttrykk), som bringer tank-
en hen paa Tsykland, et idag vennligsindet ~~XXXX~~ og overfor os politisk
helt neutralt land, som det hører til dagens orden aa skjældeut efter
noter - baade der og i pressen. - Enkelte modig skribenter, som imelle-
forsøker aa være mer eller mindre objektive og kanskje ogsaa lar et ord
falde om "rettsoppgjøret"s ningsløshet, undlater karakteristisk nok
sjelden aa slutte sine innlegg med en opplysning om, at de selv er
"gode nordmenn" - idet bare mistanken om noe andet ellers vil bli
brugt som argument i eventuelle motindlegg.

Og her kommer vi til et væsentlig point ved den berømmelige
"jøsningmentalitet" - nemlig frykten for hverandre, frygt for aa bli
regnet som tilhørende "silkefronten", en i frigjøringsrusen og lang
tid etterpaa næsten like graverende betegnelse som "nazist".

(Hos ~~XXXXXXXXXX~~ hjemmefrontlederne og andre hyperaktive "motstands-
folk", som endnu lever og som selvsagt forlangst har indset fadæsen
med "rettsoppgjøret", kommer her til frykten for at den skål bli alminde-
lig kjent og de selv bli utsat for den naadeløse kritikk, som uvæger-
lig vil bli følgen. Det er fremdeles "stop tyven" taktikken, som
brukes av de virkelige "tyver", som drøg av landet efter aa ha ødelagt
vort forevar og lagt det aapent for hvilkensomhelst angriper og senere
okkupant.).

Man maa kanskje ogsaa forsøke aa forstaa den almindelige

jøsning idag.

Svært mange mennesker strir med mindreværdskomplekser

i det daglige liv. Det kan gjælde alle felter innen vort kompliserte samfundsmaskineri, hvor de mener aa være kommet tilkort - men først og fremst deres eget personlige jeg, moralsk og/eller sosialt. - De legger svær vekt paa, hvad naboen eller andre synes om dem, mener om dem og sier om dem. Og de griper glupsk alt, som kan kompensere deres komplekser og stive op deres selvfølelse. Londonpropagandaen og etterkrigstidens almindelige jøssing-indstilling gjør det lettere for slike mennesker aa komme gjennom hverdagens mange smaa insulter. De er rykket noen trin op paa den sociale og medmenneskelige stige. - Og de har faat indblaast en fast forestilling om NS som en mindreværdig gruppe - en forestilling som det ikke er nødvendig eller ønskelig aa revidere, og dermed et enestaaende statussymbol som "god nordmand" - langt overlegen en række tidligere jevnbyrdige eller mere end det, som de naa kan overse eller endog spytte paa (a la Schjelderup-Ebbes hakkementalitet i hønsegaarden) - en posisjon, de ikkefor alt i verden vil ha noen forandring paa - bekræftende fader Ibsens berømte ord i "Vildanden" : "Tar man livsløgnen fra et gjennemsnittsmenneske, tar man lykken fra det samtidig". Man kan neppe vente, at disse mennesker skal utsatte sig for den kritik som uvægerliger vil bli følgen, om de tar tilorde mot etterkrigstidens behandling og svartmaling av NS.

Men de er ikke alene om det. Selv de, som ikke er plaget av noenslags komplekser, bevarer trofast og uavkortet den indstilling, de ble indblaast og indpodet av "røsten fra London" i krigens dager. Og de maa fortælle alverden om det. Og det staar i avisene ved hver given leilighet, enten de lever eller er døde - uten at de behøver aa ha gjort noe andet end aa være i England. - Eller kanskje de hadde vært med i "motstandsbevegelse" eller "Hjemmefront" og drøpt noen. Det var jo storveies. "Motstand" er ~~bl~~ blit moteord og som saadnt involverende alt godt og prisværdig under okkupasjonene rundt om i verden

Ad pkt. 51-52 - "Kontaktvanskeligheter?" (Forts.)

under siste krig - men persisterer merkelig
og tragi-komisk nok fremdeles i samme betyd-

ning og gjør samme nytten for kommunistene i deres kamp (i allianse
med resten av den frie verden !) mot deres siste gjenlevende fiende:
Amerika).

Den "gode nordmand" hadde sovet en tryg og god tornerosesøvn
under det brukne geværs regime og vaagnet til virkeligheten med okku-
pasjon og krig og begyndte for første gang i sit liv aa tænke over sli-
ke problemer og trodde, han var patriot, naar han hjalp England (denne
alle tiders verdensmester i aa faa andre til aa slaas for sig~~e~~ og sine
interesser) aa vinde krigen mot "overfaldsmændene". - Noen av disse
"gode nordmænd" har senere erkjennt, at : "Vi var vildstyringer i 20-
arene, som var med paa motstanden mot tyskerne, som vi vilde vært det
mot engelskmændene, om de~~x~~ var kommet først, ja endog paa rent ^{sportslig} ~~sportslig~~
grundlag". ---- Og naa lever de i erindringen, som vi alle gjør,
~~p~~nom ungdoms opplevelser, og kanskje noen "bedrifter" her og der - som
de trodde paa den tette siden - og har trods alt, som siden er kommet
frem, konservert sin indstilling fra den gang, ytterligere bestyrket
ved ovennævnte vedvarende og intense etterkrigspropaganda : mot tyskerne
nazister, fascister - og NS. uten nyanser eller skille mellem noen av
dem. - Og saa er det like til dags dato rik anledning til aa slaa mynt
paa stoffet med krigslitteratur,, film og radiospill ~~f~~aa ind- og ut-
land for dem , som forstaar sig paa slikt og er smarte nok. ---

Nytankning paa dette felt er utænkelig for disse folk. - Og der -
es barn skal lære det samme. --- Men her regner de feil. Den allersiste
generasjon orker ikke mere av dette og vil helst være kvit baade snak-
ket og skriveriene om det. De er overforet, overmattede og ifærd med aa
snu sig mot sine egne. - Det skal man merke sig idag !